

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Zavřela a soudců JUDr. Petry Flídrové a JUDr. Jana Kolby, ve věci

žalobců:

a) **D. P. S.**, narozený XXXXX
bytem XXXXX

b) **Dr. Vratislav Pěchota**, advokát
sídlem Mánesova 1645/87, 120 00 Praha
správce pozůstalosti T.K., narozeného XXXXX
posledně bytem XXXXX
zemřelého XXXXX

c) **M. A. E. K.**, narozená XXXXX
bytem XXXXX

d) **M. P. K.**, narozený XXXXX
bytem XXXXX

žalobci a), c) a d) zastoupeni advokátem Dr. Vratislavem Pěchotou
sídlem Mánesova 1645/87, 120 00 Praha

e) **J.H.**, narozený XXXXX
bytem XXXXX
zastoupený advokátem JUDr. Milanem Kyjovským
sídlem Jaselská 19, 602 00 Brno

za účasti: **Česká republika – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových**, IČO: 69797111
 sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2
 adresa pro doručování: Územní pracoviště Brno, Příkop 11, 602 00 Brno

o znovuprojednání věci rozhodnuté Státním pozemkovým úřadem, Krajským pozemkovým úřadem pro Jihomoravský kraj, rozhodnutím z 31. 5. 2017, č. j. SPU 259930/2017, 1815/96/14-RBD

o odvolání účastníků proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 24. 8. 2018, č. j. 41 C 87/2017-155,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku I **potvrzuje** ve znění, že žalobce a) D.P.S. je vlastníkem id. 1/6, žalobce b) Dr. Vratislav Pěchota, správce pozůstalosti T.K., je vlastníkem id. 5/36, žalobkyně c) M.A.E.K. je vlastníkem id. 1/12 a žalobce d) M.P.K. je vlastníkem id. 1/12, části pozemku parcelní číslo (PK) XXXXX, role, v katastrálním území XXXXX, nyní parcelní číslo XXXXX, ostatní plocha, o výměře 18 028 m² a parcelní číslo XXXXX, ostatní plocha, o výměře 11 235 m², vše v katastrálním území XXXXX.

Tento výrok nahrazuje v dotčeném rozsahu rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Jihomoravský kraj, z 31. 5. 2017, č. j. SPU 259930/2017, 1815/96/14-RBD.
- II. Ve výroku II **se** rozsudek soudu prvního stupně **potvrzuje**.
- III. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve výroku III, ve vztahu mezi žalobcem e) a zúčastněnou osobou, **mění** tak, že žalobce e) je povinen nahradit zúčastněné osobě náklady řízení 300 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku. Ve vztahu mezi žalobci a) až d) a zúčastněnou osobou **se** výrok III rozsudku soudu prvního stupně **potvrzuje**.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. V záhlaví označeným rozsudkem Městský soud v Brně (dále rovněž „soud prvního stupně“ či „soud“) rozhodl, že (původní) žalobkyně a) B.S. je vlastníkem id. 1/6, (původní) žalobce b) T.K. je vlastníkem id. 5/36, žalobkyně c) M.A.E.K. a žalobce d) M.P.K. jsou každý vlastníkem id. 1/12 částí pozemků p. č. (PK) XXXXX – role v k. ú. XXXXX, nyní p. č. XXXXX – ostatní plocha o výměře 18 028 m² a p. č. XXXXX – ostatní plocha o výměře 11 235 m², vše v k. ú. XXXXX, a že tento výrok nahrazuje v dotčeném rozsahu rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Jihomoravský kraj, č. j. SPU 259930/2017, 1815/96/14-RBD ze dne 31. 5. 2017 (výrok I). Dále soud odmítl žalobu žalobce e) J.H. na určení, že J.H. a B.S. každý v rozsahu ideální 1/4, T.K. v rozsahu ideálních 8/36, M.A.E.K. a M.P.K. každý v rozsahu ideální 1/8, jsou vlastníky části p. č. PK XXXXX v k. ú. XXXXX, odpovídající p. č. KN XXXXX a p. č. KN XXXXX, vše v k. ú. XXXXX (výrok II). Konečně soud rozhodl, že se žádnému z účastníků řízení se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává (výrok III).

2. Soud prvního stupně vyšel z toho, že v projednávané věci je vedeno řízení podle části páté zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) o věci, o které již bylo rozhodnuto správním orgánem. V žalobě, kterou podali v zákonné lhůtě, žalobci a) až d) tvrdili, že byli dotčeni na svých právech v záhlaví rozsudku označeným rozhodnutím správního orgánu, který (i za účasti zúčastněné osoby) rozhodl o jejich nároku podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále rovněž „zákon o půdě“), zákona č. 243/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související se zákonem č. 229/1991 Sb., ve znění zákona č. 93/1992 Sb., a zákona č. 212/2000 Sb., o zmírnění některých majetkových křivd způsobených holocaustem a o změně zákona č. 243/1992 Sb., tak, že žalobkyně a) B.S. je vlastníkem id. 1/9, žalobce b) T.K. je vlastníkem id. 1/12 a žalobci c) M.A.K. a d) M.P.K. jsou vlastníky, každý id. 1/18, částí pozemků p. č. (PK) XXXXX – role v k. ú. XXXXX, nyní p. č. XXXXX – ostatní plocha o výměře 18 028 m² a p. č. XXXXX – ostatní plocha o výměře 11 235 m², vše v k. ú. XXXXX (dále rovněž „předmětné pozemky“).
3. Žalobci uvedli, že uplatnili nárok na vydání zemědělského majetku podle zákona č. 229/1991 Sb., a č. 243/1992 Sb., a to veškerých nemovitostí majících charakter zemědělské půdy v okrese Brno-město a Brno-venkov, jejichž spoluvlastníky byli M.K. a P.K., jakož i veškerých pozemků náležejících původně komanditní společnosti XXXXX, jejímiž byli M. a P.K. komplementáři, že však správní orgán o jejich restitučním nároku rozhodl nesprávně, když nerozlišoval osobně ručící společníky komanditní společnosti - komplementáře a komanditisty, kteří byli pouze neručícími investory. Rozděлил tak majetkové vlastnictví na tři rovnocenné podíly, ač je zjevné, že podle dobového práva měl být rozdělen pouze na dva podíly, když členové rodiny L.-B. byli komanditisty, tedy investory bez podílu na řízení společnosti, a komplementáři, tedy společníky, byli jednak předchůdci žalobců M. a P.K. a jednak M.H.. V okamžiku zabránění majetku gestapem činila účast M.K. 300 000 Kč, P.K. 100 000 Kč a M.H. 400 000 Kč. Správní orgán tak měl vycházet z toho, že předchůdcům žalobců náležela 1/2, nikoli 1/3 majetku společnosti XXXXX a přiznat nárok v podílech 1/6 pro žalobkyni a), 5/36 pro žalobce b) (při zohlednění snížení podílu žalobce b/ o dílčí kompenzaci ve výši 1/36, které se mu dostalo na základě dohody mezi Československem a Velkou Británií), 1/12 pro žalobkyni c) a 1/12 pro žalobce d). Žalobci rovněž navrhli další navýšení svých podílů oproti rozhodnutí správního orgánu s odkazem na ust. § 21 zákona o půdě s tím, že k jejich podílu přirostl také spoluvlastnický podíl rodiny H., která restituční nárok neuplatnila a žalobcům by tak měla být vydána věc celá, tj. žalobkyni a) podíl 1/3, žalobci b) podíl 11/36 (po zohlednění částečné kompenzace) a žalobcům c) a d) po 1/6.
4. Dále soud vyšel z toho, že žalobou dle části páté občanského soudního řádu, podanou dne 16. 3. 2018 k Městskému soudu v Brně (pod sp. zn. 94 C 39/2018), se žalobce e) domáhal vydání rozsudku, kterým by bylo nahrazeno totéž rozhodnutí pozemkového úřadu. Žalobce e) uvedl, že ačkoliv nebyl v důsledku právního názoru správního orgánu účastníkem restitučního řízení, správně jím být měl, neboť je právním nástupcem po B.Sch., která byla manželkou P.K. a její nárok přešel prostřednictvím již zemřelého J.H. na jeho osobu. Jeho právní předchůdce dne 18. 12. 1992 uplatnil u pozemkového úřadu restituční nárok nejen vůči pozemkům vlastněným P.K. coby fyzickou osobou, ale i vůči pozemkům, které tento vlastnil coby komplementář komanditní společnosti XXXXX. Dále uvedl, že rozhodnutí pozemkového úřadu není věcně správné, a to z důvodů uváděných žalobci a) až d), neboť vlastníky majetku tehdejší komanditní společnosti nebyla samotná společnost, těmi zůstávali společníci, avšak toliko komplementáři, nikoliv komanditisté.
5. Soud prvního stupně ve smyslu ustanovení § 250b odst. 1 o. s. ř. projednal obě žaloby ve společném řízení pod spisovou značkou 41 C 87/2017.
6. Soud prvního stupně dále vyšel ze zjištění správního orgánu (mezi stranami nesporných), že předmětné pozemky byly v pozemkové knize zapsány na komanditní společnost XXXXX, jejímiž komplementáři byli v roce 1940, kdy byl majetek zabaven německou tajnou státní policií,

M.K. (vklad 300 000 Kč) a jeho syn P.K. (vklad 100 000 Kč) a též M.H. (vklad 400 000 Kč), komanditisty byli členové rodiny L.-B. s finančním vkladem celkem 400 000 Kč. M.K. i P.K. byli od vzniku Československé republiky jejími občany a toto občanství nikdy nepozbyli; M.K. byl z důvodu rasové persekuce usmrcen XXXXX v nacistickém koncentračním táboře Treblinka; P.K. zemřel XXXXX v Brně. Žalobce b) obdržel za 1/36 podílu na všech aktivech společnosti XXXXX na základě dohody mezi vládou ČSSR a Spojeného království ze dne 28. 9. 1949 o náhradě za britský majetek, práva a oprávnění dotčené československými opatřeními plynoucími ze znárodnění, vyvlastnění nebo odnětí držby.

7. Mezi stranami pak nebylo sporu o tom, že žalobci a) až d) jsou oprávněnými osobami a zúčastněná osoba osobou povinnou podle zákona o půdě, ani o tom, že předmětné pozemky lze naturálně vydat. Předmětem právního posouzení tak zůstala mezi účastníky sporná otázka velikosti podílu, vycházející z posouzení, zda komplementáři vlastnili celý podíl na komanditní společnosti sami či zda jej vlastnili společně s komanditisty, dále zda právní předchůdci žalobců, v rámci bezpodílového spoluvlastnictví vlastnili celé nárokované nemovitosti, resp. zda má k jejich podílu, za použití § 21 zákona o půdě, přirůst podíl po dalším komplementáři M. H., který restituční nárok neuplatnil. Soud v této věci předně posuzoval, jak velká ideální část pozemků může být žalobcům vydaná.
8. Soud prvního stupně vyslovil, že se judikatura vyšších soudů již vypořádala s tím, jak je nutné nahlížet na postavení komplementářů a komanditistů komanditní společnosti založené podle říšského obchodního zákoníku, a to i pohledem judikatury soudů první republiky. Ze stanoviska Nejvyššího soudu Cjpn 50/93, část III. bod 3. vyplývá, že pokud veřejná obchodní společnost nebyla zrušena způsobem uvedeným v čl. 123 a 125 obecného zákoníku obchodního z roku 1863, tak lze ve vztahu k majetku veřejné obchodní společnosti oprávněnou osobou uplatnit restituční nárok na vydání věci, která představuje její prokazatelný majetkový vklad do společnosti, případně tedy její podíl na jmění společnosti. Při zohlednění čl. 150 zákona č. 1/1863 ř. z., je zjevné, že komanditní společnost prakticky znamená společné sdružení osob pod společnou firmou, kde jeden až několik společníků vkládá své vklady, což jsou komanditisté a jeden či několik společníků se účastní měrou neomezenou, osobně ručící společníci – komplementáři. Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR 4024/38, které je obecně uznávané a má svoji validitu i ve vztahu k této právní věci, se v době platnosti a účinnosti zákona č. 1/1863 ř. z. na komanditní společnosti nenahlíželo jako na právnické osoby. Jejich jmění bylo spoluvlastnictvím společníků podle poměru jejich vkladů. Pokud jde o právní poměry společníků mezi sebou, je tedy nezbytné komanditní společnost posuzovat stejně jako veřejnou obchodní společnost, která není právnickou osobou (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 2 Cdon 173/96). Obdobně i ve vztahu k postavení komplementářů v komanditní společnosti je respektováno, že jejich jmění není ničím jiným, než účelově vázaným jměním společníků, a že tyto společnosti nejsou právnickými osobami, ale jen zvláštními hospodářskými jednotkami, kterým právní úprava přiznává určitý zvláštní status, když judikatura před rokem 1951 jasně stanovovala, že na uvedené skutečnosti nic nemění ani existence případných zápisů v pozemkových knihách, protože i ty společnosti, které neměly statut právnických osob, mohly být do pozemkové knihy jako vlastníci zapsány (viz rozhodnutí ze sbírky Vážného č. 11839 z roku 1930).
9. Z uvedeného soud prvního stupně dovodil, že podíl odvozený od komplementářů M.K. a P.K., odvozený z historické sumy vkladů všech komplementářů komanditní společnosti XXXXX, činí nikoliv 1/3, ale 1/2 z celkového podílu na majetku komanditní společnosti. Oproti rozhodnutí Státního pozemkového úřadu tak soud nárok žalobců rozšířil z vydané id. 1/3 na id. 1/2 pozemků. Soud přitom zohlednil odškodnění, kterého se za část majetku dostalo žalobci b) T. K. na základě Dohody mezi Československem a Velkou Británií z 28. 9. 1949 o náhradě za britský majetek, práva a oprávnění v rozsahu 1/36 majetku společnosti XXXXX
10. Dále se soud prvního stupně zabýval tím, zda lze vyhovět požadavku žalobců, aby k jejich uplatněnému restitučnímu nároku na podíl v komanditní společnosti přirostl i nárok na podíl

dalšího komplementáře, který restituční nárok neuplatnil. Poukázal na to, že ustanovením § 21 zákona o půdě již v minulosti zabývalo publikované stanovisko Nejvyššího soudu Cpjn 50/93, které v části II. pod bodem 4. uvádí, že uplatnil-li nárok na vydání věci jen jeden z podílových spoluvlastníků a druhý spoluvlastník nikoliv, nemůže být celá věc vydána jen některému z podílových spoluvlastníků. Je proto nutné vnímat případné spoluvlastnictví komplementářů pohledem jejich vkladů do komanditní společnosti jako podílové spoluvlastnictví, ani pohledem historickým není možné postavení komplementářů vykládat jako bezpodílové. Ve vztahu k tomu, jak je možné restituci podílu jiného spoluvlastníka vykládat, lze připomenout rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 360/99, které jasně uvedlo, byť se zabývalo výkladem ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. (které je fakticky totožné se zněním ust. § 21 zákona o půdě), že neopravňuje k tomu, aby byly podílovým spoluvlastníkům případně osobám, které od nich odvozují své oprávnění, vydávány další spoluvlastnické podíly, ale opravňuje je pouze k tomu, aby osobám, které své oprávnění odvozují od původního vlastníka v téže skupině, a které restituční nárok uplatnily, byla vydána celá věc, tj. celý spoluvlastnický podíl původního vlastníka, i když některé z osob této skupiny nárok na vydání ve lhůtě neuplatnily. Uvedené závěry jsou v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 2394/2016, který dovodil, že § 21 zákona o půdě umožňuje vydávání celých podílů toliko osobám odvozujícím své oprávnění od původního stejného vlastníka, kdy vydávání podílů náležejících původně jinému spoluvlastníku oprávněné osoby by již nebylo zmírněním majetkové krivdy, nýbrž aktem bezdůvodného obohacení nad rámec krivdy, způsobené oprávněné osobě.

11. Soud uzavřel, že přiznal žalobcům a) až d) ve smyslu jejich spoluvlastnických podílů, odvozených od podílů P.K. a M.K. v komanditní společnosti pouze to, co jim po právu náleželo s přihlédnutím k tomu, co již v minulosti některému z nich bylo plněno, tedy z ideální 1/2 pozemků jejich ideální 35/36 podíl.
12. Pokud jde o nárok uplatněný žalobcem e) pak soud prvního stupně uvedl, že tento nebyl důvodně účastníkem řízení před správním orgánem a není ani účastníkem tohoto řízení dle části páté občanského soudního řádu, vzhledem k tomu, že jeho právní předchůdce, B.Sch. (pozůstalá manželka po P.K.), restituční nárok na předmětné pozemky neuplatnila. V jejích podáních ze dne 18. 12. 1992, 25. 1. 1993 a 29. 1. 1993 tyto pozemky uvedeny nejsou, jak k tomuto závěru detailním porovnáním vznesených restitučních nároků dospěl rovněž Státní pozemkový úřad, Krajský pozemkový úřad pro Jihomoravský kraj, i Státní pozemkový úřad, Odbor převodu majetku státu, ve svém rozhodnutí č. j. SPU 318469/2017, ze dne 4. 9. 2017. Žalobce e) ani neuváděl, že by předmětné pozemky v některém z těchto svých podání specifikoval a současně v těchto podáních není ani uvedeno, že by byl nárokován „veškerý majetek“ P.K. nebo majetek evidovaný na společnost XXXXX, vždy je odkazováno na konkrétní pozemky či knihovní vložky (nikoliv však vložku 3582, ve které byl původní pozemek p. č. XXXXX zapsán). Pokud předchůdkyně žalobce e) neuplatnila restituční nárok k jasně určitému (vymezenému) majetku, tak mu takový nárok zaniká (lhůty dle § 13 zákona o půdě jsou lhůty propadné, stejně jako lhůty podle § 2 odst. 2 s § 11a zákona č. 243/1992 Sb.). Žalobce e) proto není osobou oprávněnou ve vztahu k předmětným pozemkům a není ani osobou oprávněnou podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu páté o. s. ř. Soud proto žalobu žalobce e) odmítl dle § 250g odst. 1 písm. b) o. s. ř.
13. Proti výroku I rozsudku soudu prvního stupně podali žalobci a) až d) odvolání, v němž namítli, že soud nesprávně aplikoval ustanovení § 21 zákona o půdě, podle něž je-li oprávněných osob více a nárok na vydání věci uplatní jen některé z nich, vydá se jim věc celá. Dědici společníka M.H., zbývajícího komplementáře, nárok na majetek společnosti neuplatnili, proto žalobcům náleží náhrada za celou nemovitost, resp. jejich 35/36, když 1/36 dostal T.K. v rámci náhrad podle dohody mezi Československým a Velkou Británií. Žalobci jsou přesvědčeni, že příslušné kogentní ustanovení zákona je potřeba chápat tak, že podíl přirůstá těm spoluoprávněným, kteří řádně vznesli nárok. Nástupci spoluvlastníka M.H., potenciálního spoluoprávněného na téže úrovni, žádný nárok na předmětný majetek nevznesli a neuplatnění jejich nároku lze chápat jako dispozici,

aby osobám, které jej uplatnily, byla vydána věc celá (viz náleží Ústavního soudu z 12. 9. 2006, sp. zn. II. ÚS 280/04). Tato zásada se v oblasti restituční týká spoluvlastnictví at' podílového (s určitými výjimkami) nebo bezpodílového (resp. nerozděleného či společného) a je v souladu s legislativními míněním zákonodárců nevytvářet spoluvlastnictví osob oprávněných a povinných (viz náleží Ústavního soudu ze 6. 10. 1998, sp. zn. I. ÚS 340/96). Pokud soud prvního stupně zmínil náleží Nejvyššího správního soudu ze 14. února 1941, sp. zn. 4024/38, pak tento judikát je značně problematický, neboť byl vydán v době nesvobody protektorátní soudem a jde v něm o daňové rozhodnutí o dani z obratu, která z hlediska obchodního zákoníku o převodech komanditistů chybně prohlašuje, že se jedná o spoluvlastnické převody. Tímto okupačním daňovým ediktem se nelze v projednávané věci řídit. Názor soudu prvního stupně, že předmětem ust. § 21 zákona o půdě není celý pozemek, ale celý podíl, nebyl soudem judikturně podložen, přičemž během řízení žalobci poukázali na ústavní judikáty, které navozují opačný náhled. Žalobci rovněž nesouhlasí s názorem soudu prvního stupně, že ve vztahu k majetku vedenému pod hlavičkou komanditní společnosti nevznikalo bezpodílové spoluvlastnictví. Sice nebylo přesné charakterizovat vlastnictví komanditní společnosti jako bezpodílové, což spíše navozuje institut občanského práva, šlo ale o jeho období v korporátní sféře, a to o spoluvlastnictví celého majetku každým z komplementářů, tj. o společné (souběžné) vlastnictví. V řízení podle zákona o půdě je důležité zkoumat právní podstatu spoluvlastnictví komplementářů v celém majetku komanditní společnosti, a ne jejich podíl na celkovém základním vkladu. Žalobcům tedy náleží náhrada za celou věc, v tomto případě za celou předmětnou nemovitost, která byla společným spoluvlastnickým majetkem komplementářů komanditní společnosti XXXXX, a to v celkovém podílu 35/36. Ve vztahu k výrokům II a III navrhli žalobci a) až d) potvrzení rozsudku soudu prvního stupně.

14. Proti rozsudku soudu prvního stupně podala zúčastněná osoba odvolání, jímž napadla výrok I rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o změně velikosti podílů náležejících žalobcům a) až d), s tím, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Soud uvádí v odůvodnění rozsudku, že podíly na společnosti XXXXX nejsou třetinové, i když každému komplementáři a komanditistovi náleží 1/3, ale jsou ve výši 1/2, neboť společnost náleží do vlastnictví pouze komplementářů, neboť komanditista byl vlastně jen investor s podílem na zisku společnosti. S tímto závěrem se neztotožňuje, argumentaci soudu nepovažuje za přesvědčivou. V žádném soudním rozhodnutí, na něž soud prvního stupně odkazuje, není uvedeno, že by komanditisté nebyli považováni za společníky komanditní společnosti. Z označené judikatury je zřejmé, že veřejná obchodní společnost ani komanditní společnost neměla právní subjektivitu a její jmění bylo vlastně podílové spoluvlastnictví jejich společníků v poměru jejich vkladů. Nevyplývá z ní však závěr, že komanditisté nebyli takovými společníky, že vlastně stáli mimo společnost a neměli nárok na podíl na společnosti. Takovýto závěr je dle ní v rozporu se všeobecným zákoníkem obchodním, který v čl. 150 uvádí, že společnost vzniká, když se pod společnou firmou spojí jeden nebo více společníků účastnících se pouze majetkovými vklady (komanditisté) a jeden nebo více osobně ručících společníků (komplementářů). V dalších člancích upravuje práva a povinnosti společníků obecně nebo odlišuje, o kterého z účastníků se jedná. Z dané právní úpravy však nevyplývá závěr, že komanditista nemá při vypořádání společnosti nárok na podíl ve společnosti, ale pouze na vyplacení vloženého vkladu. Z dané právní úpravy vyplývá, že majetkový vklad do společnosti byl dán jak na straně komplementářů, tak i na straně komanditistů. Majetkový vklad nejen komplementářů (M.K. a P.K. – dohromady 1/3, a M.H., dříve K. H. – také 1/3), ale i komanditistů členů rodiny L.-B. rovněž 1/3, byl zjištěn i v daném případě, což potvrzují i žalobci ve své žalobě, a právě podíl o velikosti 1/3 M.K. a P.K. na společnosti XXXXX byl zabaven tajnou státní policií v roce 1940 (došlo k jeho arizaci). Od velikosti podílu 1/3 je pak nutné odečíst 1/36 (v této výši došlo k odškodnění, když T.K. /syn P.K./ uplatnil na základě dohody mezi československým státem a Velkou Británií a Severním Irskem ze dne 28. 9. 1949 nárok na odškodnění, kterému bylo v dané výši přiznáno také vyplaceno). Zúčastněná osoba uvedla, že považuje rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Jihomoravský kraj, z 31. 5. 2017, č. j. SPU 259930/2017, 1815/96/14-RBD, za správné.

15. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal odvolání rovněž žalobce e). Namítl, že může být účastníkem řízení o žalobě podané podle části páté o. s. ř., ačkoliv nebyl správním orgánem označen jako účastník řízení, pokud podle zákona o půdě účastníkem řízení před správním orgánem být měl, resp. pokud je oprávněnou osobou ve smyslu zákona o půdě (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu z 26. 10. 2016, sp. zn. 28 Cdo 2044/2015). Jak v řízení před soudem prvního stupně uváděl, jeho právní předchůdkyně B.Sch. uplatnila podáním ze dne 18. 12. 1992, doručeným správnímu orgánu dne 21. 12. 1992, restituční nárok následovně: „v souladu s ust. § 9 odst. 1 zák. č. 229/91 Sb. ve znění zák. č. 93/92 Sb. uplatňuji nárok na vydání nemovitostí, které byly znárodněny nebo konfiskovány (...)“ manželu P.K.. Rovněž byla v podáních Bertý Schmidtové ze dne 18. 12. 1992 a 29. 1. 1993 zmiňována poválečná žádost P.K., aby z nemovitostí byla odňata národní správa; tato se týkala i nemovitostí ve jmění komanditní společnosti XXXXX (resp. jejich komplementářů). Pokud soud prvního stupně dospěl k závěru, že komanditní společnost není právnickou osobou a její jmění je ve spoluvlastnictví společníků podle poměru jejich vkladů, nemohl zároveň dospět k závěru, že B.Sch. restituční nárok vůči předmětným pozemkům neuplatnila. Soud prvního stupně tak věc nesprávně právně posoudil. Podání, kterým jeho právní předchůdkyně uplatnila restituční nárok, je nutno interpretovat tak, že restituční nárok byl podán ke všem nemovitostem ve vlastnictví P.K., tedy i k nemovitostem, jejichž vlastníkem byl P.K. jako komplementář (osobně ručící společník) komanditní společnosti XXXXX. Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2004, sp. zn. IV. ÚS 176/03, platí, že při interpretaci a aplikaci restitučních předpisů je třeba vždy mít na zřeteli účel a předmět úpravy těchto předpisů. Pojmy a instituty obsažené v restitučních předpisech je proto třeba vykládat s ohledem na to, aby byl v maximální míře dosažen jejich účel, rovněž s ohledem na to, že předmětem úpravy těchto předpisů jsou vztahy majetkoprávní, které jsou svou povahou občanskoprávní vztahy. Žalobce kvituje, že soud přisvědčil názoru žalobců, že podíl, který na předmětných pozemcích z titulu podnikání pod hlavičkou komanditní společnosti měli jejich právní předchůdci, odpovídal 1/2, nikoliv 1/3, nelze však souhlasit s tím, že ve věci nelze aplikovat ustanovení § 21 zákona o půdě. Podle tohoto ustanovení platí, že je-li oprávněných osob více a nárok na vydání věci uplatní jen některé z nich, vydá se jim věc celá. Podle judikatury Ústavního soudu, např. nálezu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. I. ÚS 340/96 platí, že „příslušné kogentní ustanovení zákona je potřeba chápat tak, že podíl přirůstá těm spoluoprávněným, kteří řádně učinili výzvu. Samozřejmě za předpokladu, že jde o spoluoprávněné na téže úrovni. Riziko neprovedené výzvy jde plně k tíži oprávněného a promeškává-li výzvu, nárok ztrácí. Zákonné ustanovení o vydání celé věci lze chápat též jako zakotvení možnosti oprávněných osob dohodnout se na rozvržení spoluvlastnických podílů k vydávané věci; neuplatněním nároku dávat taková osoba jasnou dispozici, aby osobám, které jej uplatnily, věc byla vydána věc celá.“ Judikaturu Ústavního soudu je v dané věci nutno interpretovat tak, že k podílu žalobců přirůstá i podíl na komanditní společnosti, který odpovídá podílu patřícímu rodině H., jejíž členové restituční nárok neuplatnili. Žalobce navrhl, aby odvolací soud výrok I napadeného rozsudku změnil tak, že oprávněné osoby, a to žalobkyně a) k id. 5/16 žalobce b) k id. 5/16, žalobkyně c) k id. 5/36, žalobce d) k id. 5/32 a žalobce e) k id. 1/16, jsou vlastníky pozemků uvedených ve výroku I napadeného rozhodnutí. Výrok II necht' je zrušen.
16. Krajský soud v Brně, jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o. s. ř.), po zjištění, že odvolání bylo podáno v zákonné odvolací lhůtě (§ 204 odst. 1 o. s. ř.), osobami k tomu oprávněnými (§ 201 o. s. ř.), a že směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je odvolání přípustné (§ 201, § 202 a contrario o. s. ř.), nařídil k projednání odvolání jednání, při němž rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení jeho vydání předcházející, přezkoumal.
17. V průběhu odvolacího řízení, dne XXXXX, žalobkyně a) B.S. zemřela. Odvolací soud usnesením ze dne 27. 9. 2022, č. j. 18 Co 240/2018-255, rozhodl, že na jejím místě bude v řízení pokračováno s D. P. S., narozeným XXXXX, bytem XXXXX.
18. V průběhu odvolacího řízení, dne 31. 12. 2022, žalobce b) T.K. zemřel. Odvolací soud usnesením ze dne 12. 6. 2023, č. j. 18 Co 240/2018-276, rozhodl, že na jeho místě bude v řízení pokračováno

se správcem pozůstalosti Vratislavem Pěchotou, advokátem se sídlem Mánesova 1645/87, 120 00 Praha.

19. Z obsahu spisu je zřejmé, že žalobci se v dané věci domáhali znovuprojednání nároku uplatněného v řízení před správním orgánem, a to v rozsahu hodnocení otázky, jaké jim náleží vlastnické podíly na vydávaných pozemcích, vycházející z majetkových vkladů komplementářů do komanditní společnosti XXXXX (§ 250f o. s. ř.).
20. Z důkazů provedených soudem prvního stupně a správním orgánem (§ 250e o. s. ř.), citovaných v odůvodnění rozhodnutí, dospěl odvolací soud zhodnocením všech důkazů, s přihlédnutím ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci, k závěru, že soud prvního stupně náležitě zjistil skutkový stav věci, který posoudil podle příslušných zákonných ustanovení. Důkazy provedené ve správním i soudním řízení dávají dostatečný skutkový základ pro právní posouzení věci z hlediska příslušných ustanovení zákona o půdě i zákonů č. 243/1992 Sb. a č. 212/2000 Sb.
21. Odvolací soud se ztotožňuje se skutkovými závěry soudu prvního stupně i s jejich právním hodnocením, na něž odkazuje do odůvodnění napadeného rozsudku, v němž se soud prvního stupně v podstatě vypořádal i s námitkami, které žalobci uvedli v odvolání, přičemž odkázal i na přílehlavou judikaturu.
22. Odvolací soud, shodně se soudem prvního stupně, považuje za „nosné“ stanovisko Nejvyššího soudu Cpjn 50/93, z jehož části III bodu 3 vyplývá, že pokud veřejná obchodní společnost nebyla zrušena způsobem uvedeným v čl. 123 a 125 obecného zákoníku obchodního z roku 1863, přičemž majetek této veřejné obchodní společnosti přešel na stát (případně jinou právnickou osobu povinnou dle restitučních předpisů), pak lze ve vztahu k majetku veřejné obchodní společnosti oprávněnou osobou uplatnit návrh na vydání věci, která představuje její prokazatelný majetkový vklad do veřejné obchodní společnosti, případně podíl na jmění společnosti. Z uvedeného lze dovodit podíl komplementářů M.K. a P.K. ve výši jedné poloviny z celkového podílu na komanditní společnosti XXXXX, odvozený z výše vkladů všech jejích komplementářů. Z toho pak vychází výše podílů žalobců a) až d), odvozujících své podíly od podílu P.K. a M.K. na jmění komanditní společnosti, se zohledněním toho, že T.K. byl zčásti odškodněn na základě mezinárodní dvoustranné dohody.
23. Pokud jde o výklad ustanovení § 21 zákona o půdě, z něhož žalobci dovozovali nárok na veškerý majetek komplementářů vložený do komanditní společnosti XXXXX, tedy i na podíl M.H., o jehož vydání oprávněné osoby po něm podle restitučních předpisů nepožádaly, pak i zde je odvolací soud zajedno se soudem prvního stupně, který odkázal na argumentaci uvedenou ve stanovisku Nejvyššího soudu Cpjn 50/93 (v části II bod 4), dle níž uplatní-li nárok na vydání věci jen jeden z podílových spoluvlastníků a druhý spoluvlastník nikoliv, nemůže být celá věc vydána některému z podílových spoluvlastníků. Vzhledem k tomu, že na spoluvlastnictví komplementářů je pohledem jejich vkladů do komanditní společnosti třeba hledět jako na podílové, uplatní se shora uvedený výklad, s nímž korespondují i jednoznačné závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2017, sp. zn. 28 Cdo 2394/2016. Uvedenému výkladu § 21 zákona o půdě neodporuje ani žalobci v odvolacím řízení namítané rozhodnutí Ústavního soudu z 6. 10. 1998, sp. zn. I ÚS 340/96, jak správně uvedl soud prvního stupně.
24. Z uvedených důvodů odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I jako věcně správný potvrdil (§ 219 o. s. ř.), když znění tohoto výroku reflektuje nástupnictví po původních žalobcích a) a b).
25. Konečně jde o žalobu uplatněnou ve vztahu k předmětným nemovitostem žalobcem e). Odvolací soud souhlasí s hodnocením soudu prvního stupně, který považoval za správný postup správního orgánu, pokud se žalobcem e) nejednal jako s účastníkem správního řízení z důvodu, že jeho právní předchůdkyně B.Sch. neuplatnila v postavení osoby oprávněné restituční nárok na a zemědělské

nemovitosti v majetku komanditní společnosti XXXXX Soud prvního stupně (shodně se správním orgánem) poukázal na usnesení Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Jihomoravský kraj, ze dne 22. 5. 2017, sp. zn. 1RP3253/2011-130754, 1815/96, č. j. SPÚ 240951/2017, kterým bylo rozhodnuto, že J.H. (žalobce e/) není účastníkem správního řízení vedeného u správního orgánu pod sp. zn. 1815/96, o nároku na vydání zemědělských nemovitostí dle § 9 odst. 4 zákona o půdě a souvisejících zákonů, a rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, Odboru převodu majetku státu, ze dne 4. 9. 2017, č. j. SPU 318 69/2017, kterým bylo shora označené usnesení potvrzeno a odvolání J.H. zamítnuto. Odvolací správní orgán konstatoval, že pro posouzení účastenství J.H. v řízení vedeném KPÚ ve spisu zn. 1815/96 je rozhodující posouzení rozsahu nemovitostí ve vlastnictví P.K., k nimž právní předchůdkyně J.H. B.Sch. uplatnila nárok na jejich vydání, s rozsahem nemovitostí náležejících k majetku společnosti XXXXX, k jehož podílům ve vlastnictví P.K. a M.K. uplatnili nárok B.S., T.K. a F.K.. Odvolací orgán porovnal výše uvedený rozsah nároku uplatněného B.Sch. ke konkrétním pozemkům ve vlastnictví P.K. s rozsahem pozemků, který je předmětem restitučního řízení vedeného KPÚ pod sp. zn. 1815/1996, tj. k podílům na majetku komanditní společnosti XXXXX, ve vlastnictví M.K. a P.K., a to podle výpisu z knihovnicích vložek pozemkových knih dotčených katastrálních území. Uvedeným srovnáním bylo zjištěno, že majetek komanditní společnosti XXXXX spol. se v rozsahu nemovitostí, k nimž byl uplatněn restituční nárok B.Sch., nenachází. Odvolací správní orgán konstatoval, že k pozemkům, které byly v majetku této společnosti, B.Sch. nárok neuplatnila, a že v souladu s ustanovením § 9 odst. 8 zákona o půdě není ani její právní nástupce J.H. účastníkem řízení vedeného Krajským pozemkovým úřadem pod sp. zn. 1815/96, jehož předmětem jsou pozemky, které patřily k majetku komanditní společnosti XXXXX

26. Ke shodnému závěru dospěl i soud prvního stupně, porovnáním uplatněných restitučních nároků (podáními právní předchůdkyně žalobce z 18. 12. 1992, 25. 1. 1993 a 29. 1. 1993) s pozemky nárokovány v projednávané věci, s tím že v těchto podáních není ani uvedeno, že by byl nárokován „veškerý majetek“ P.K. nebo majetek evidovaný na společnost XXXXX spol., ale vždy je odkazováno na konkrétní pozemky či knihovní vložky, nikoliv však na knihovní vložky, kde byly zapsány předmětné pozemky. Odvolací soud považuje závěry soudu prvního stupně za správné, stejně jako jeho rozhodnutí o odmítnutí žaloby žalobce e) jako nepřípustné podle ust. § 250g odst. 1 písm. c) o. s. ř. Z uvedených důvodů rozsudek soudu prvního stupně ve výroku II potvrdil (§ 219 o. s. ř.).
27. V řízení před soudem prvního stupně úspěšným žalobcům a) až d) náhrada nákladů řízení nenáleží, a to proti žalobci e) z důvodu, že jde o účastníka na stejné straně sporu (byť uplatňujícího skutkově samostatný nárok), proti zúčastněné osobě se pak práva na náhradu nákladů řízení vzdali. Náklady řízení před soudem prvního stupně žádala zúčastněná osoba, která vynaložila náklady v souvislosti s obranou práva proti pěti žalobcům, přičemž proti žalobcům a) až d) nebyla úspěšná. Zúčastněné osobě tak lze přiznat právo na náhradu nákladů jen proti žalobci e), a to z 1/5, což odpovídá částce 300 Kč, když náklady zúčastněné osoby spočívají v paušálních náhradách při pěti úkonech po 300 Kč (§ 142 odst. 1 o. s. ř., § 151 odst. 3 o. s. ř., vyhláška č. 254/2015 Sb.). Z uvedených důvodů odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení ve vztahu mezi žalobcem e) a zúčastněnou osobou změnil a ve vztahu mezi žalobci a) až d) a zúčastněnou osobou potvrdil, je ve výroku III uvedeno.
28. Rozhodnutí o náhradě nákladů odvolacího řízení je odůvodněno ustanovením § 245 a § 224 odst. 1 ve spojení s § 142 odst. 1 o. s. ř., když odvolání podali všichni účastníci, žádný však nebyl s odvoláním úspěšný.

Poučení:

Proti tomuto usnesení je dovolání přípustné za předpokladu, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu, který rozhodoval ve věci v prvním stupni, ve lhůtě do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu.

Samostatně jen proti výroku o náhradě nákladů řízení není dovolání přípustné.

Brno 18. ledna 2024

JUDr. Jan Zavřel v. r.
předseda senátu